

ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА, МЕТА Й ЗАВДАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

З поганими законами і хорошими посадовцями цілком можна правити країною. Але якщо посадовці погані, не допоможуть і найкращі закони.

Отто фон Бісмарк

Місце юридичної психології в системі наук, її об'єкт і предмет

Юридична психологія включає різні галузі наукових знань, є прикладною наукою і рівною мірою належить як психології, так і юриспруденції. Психологія – єдина наука, здатна забезпечити не тільки пізнання психічної діяльності, як правило, але й керувати нею. Практична діяльність реалізується, головним чином, у конкретних діях конкретних людей і залежить значною мірою від їхніх психологічних особливостей.

1

Юридична психологія – це прикладна галузь психології, що вивчає закономірності й механізми психіки людей, включених у сферу відносин, регульованих правом

2

Предметом юридичної психології є психологічні закономірності діяльності й особистості людини в галузі правовідносин (В.Л. Васильєв).

3

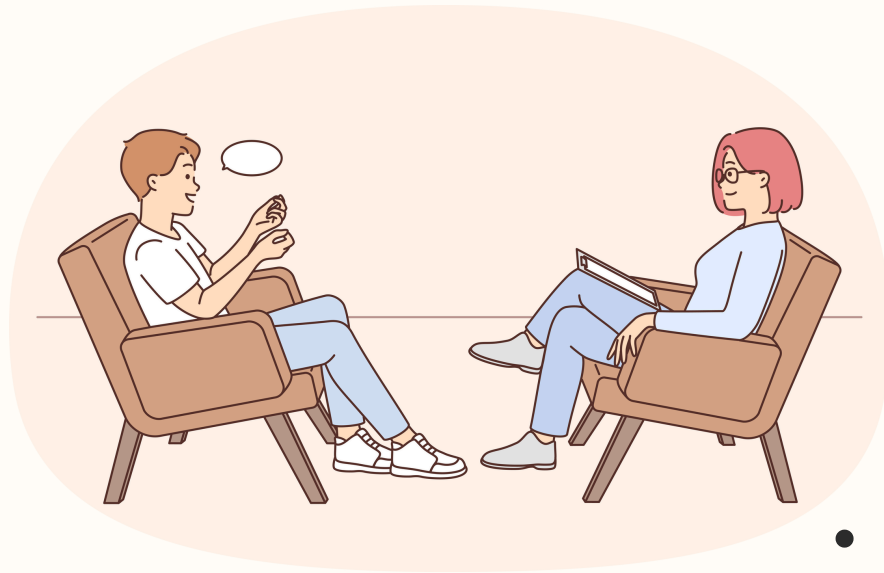
Об'єктом юридичної психології є особистість як свідомий індивід, що має певний соціальний статус і виконує конкретні соціальні функції в системі «людина - суспільство – право».

4

Основні категорії юридичної психології є похідними від категорій психологічної науки – «свідомість», «особистість», «діяльність».

Завданням юридичної психології є:

- науковий синтез юридичних і психологічних знань;
- розкриття психолого-юридичної сутності фундаментальних категорій права;
- забезпечення глибокого розуміння юристами об'єкта своєї діяльності – поведінки людини;
- розкриття психічних особливостей різних суб'єктів правовідносин, їх психічних станів у різних ситуаціях правозастосування;
- розроблення рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання життя суспільства.

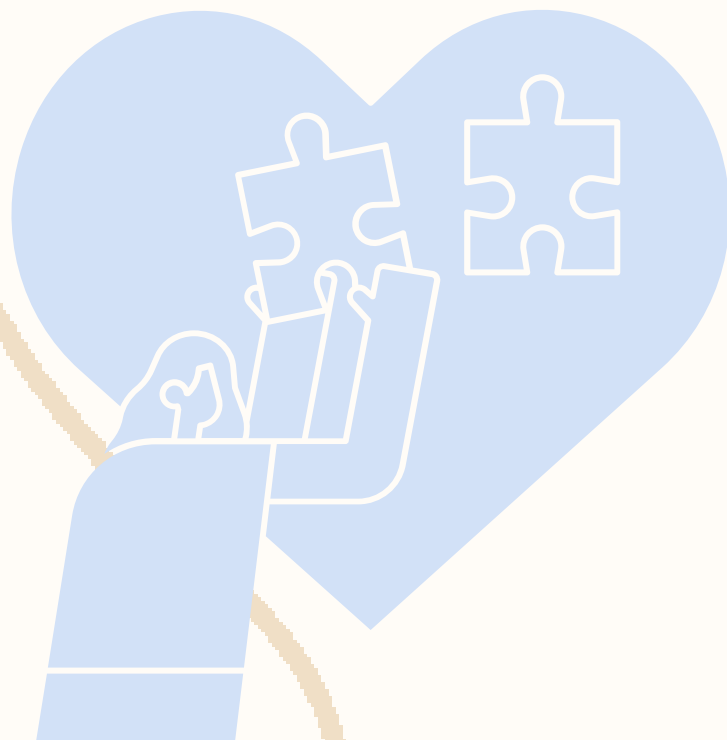

Методи та принципи юридичної психології

- принципи загальнонаукові (фундаментальні), що визначають вихідні положення у сфері людинознавства в цілому, та принципи психології;
- методи, що використовуються для вирішення завдань юридичної психології.

Загальнонаукові принципи – сукупність вихідних позицій, єдність діалектики, логіки й теорії пізнання, об'єктивності, історизму, гуманізму тощо.

- принцип розвитку безупинних кількісних та якісних змін психічних явищ;
- принцип детермінізму (причинної обумовленості), залежності розвитку психіки від способу життя (подій, життєвих ситуацій) людини;
- принцип єдності свідомості й діяльності (свідомість є внутрішнім змістом діяльності, а діяльність – її зовнішнім відображенням).

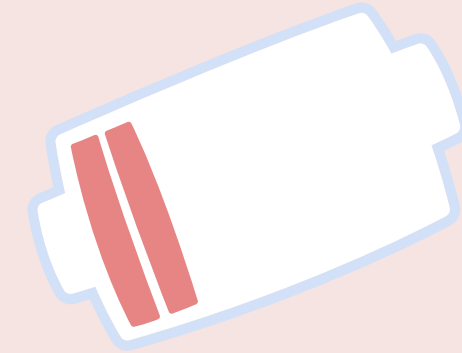
Методи – це своєрідний інструментарій проведення дослідження, що визначає розвиток юридичної психології.

- відповідно до букви закону: правомірний, неправомірний (психічне насильство, погрози щодо застосування фізичного насильства, шантаж, уведення в оману тощо);
- за способами здійснення: вербальний, невербальний;
- за стилем бесіди: спонукання, співробітництво, конфронтація;
- за ступенем конфліктності: конфліктний, безконфліктний;
- за завданнями, що вирішуються: попередження, розкриття злочинів;
- за психічним явищем, на яке спрямований вплив: вплив на мотиваційну сферу особистості, пізнавально-інтелектуальну сферу особистості, емоційно-вольову сферу особистості;
- за тактикою впливу на особу: переконання, навіювання, рефлексія, роз'яснення, використання психологічних особливостей особистості допитуваного, використання ефекту раптовості, «вільна розповідь», використання внутрішніх суперечностей у показаннях для викриття повідомлення неправдивої інформації, поєднання форсованого (прискореного) та уповільненого темпів допиту тощо;
- за інформаційно-пізнавальним значенням: збуджуючий, стимулюючий, коригуючи

Значення психологічної підготовки майбутніх юристів та поліцейських

Професійна підготовка співробітників поліції має включати формування психологічної готовності до дій в екстремальних ситуаціях. Екстремальні ситуації є складними, емоційно напруженими і вимагають активізації фізичних та психічних ресурсів. В таких умовах на співробітника впливають дві групи психогенних факторів: нестабільність населення, що проявляє агресію і нервозність, та особливості службових завдань, які потребують швидкої реакції й витримки.

I група – це фізична та психологічна втомленість, іноді навіть виснаженість; небезпека з боку озброєних злочинців тощо.

II група включає:

- високу відповідальність за наслідки дій;
- страх перед можливим засудженням з боку колег та інших громадян;
- дефіцит часу на прийняття рішення;
- неприємні психотравмуючі видовища, звуки, запахи (труп, кров, важкі тілесні ушкодження, страждання людей);
- моральний тиск з боку правопорушників, агресивно настроєного натовпу;
- дезорганізацію або різке зниження організованості поведінки;
- ступор або різке гальмування активних дій; активність, підвищення ефективності дій (збільшення самоконтролю, чітке та адекватне сприймання, тверезе оцінювання ситуації, швидке прийняття вірних рішень, адекватні дії тощо).

Психологічна підготовка – це цілеспрямований організований процес, направлений на формування в певного контингенту осіб якостей, які забезпечували б успішне подолання будь-яких труднощів у майбутній діяльності.

У структурі психологічної підготовки виділяють формування:

професійно-психологічної орієнтованості особистості працівників як особливої їх якості (тобто прагнення знаходити психологічно ефективний підхід до людини);

професійно розвинених психологічних якостей (професійної спостережливості, чутливості, уважності й под.);

уміння враховувати психологічні аспекти під час виконання професійних дій;

психологічної стійкості тощо